

Nietrzeźwość kierowcy – konsekwencje

Zagadnienie trzeźwości kierowców pojazdów mechanicznych stanowi nieodłączny temat publicznych debat. Wiele dyskusji na ten temat doprowadziło, na przestrzeni lat, do licznych zmian legislacyjnych, które miały oddziaływać prewencyjne. Warto pamiętać, że – według danych za 2024 rok – dziennie zatrzymywanych jest ok. 250 nietrzeźwych kierowców. Jest to niepokojąca liczba, lecz w porównaniu z rokiem 2023 zanotowano 5-procentowy spadek. Być może jest to wynik ostatnich zmian kodeksu karnego, w ramach których wprowadzono możliwość konfiskaty pojazdów mechanicznych, o czym dalej.

W pierwszej kolejności należy wskazać, iż prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu lub środka odurzającego jest spenalizowane w art. 178a § 1 kodeksu karnego, zgodnie z którym „kto, znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, prowadzi pojazd mechaniczny w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.”. Z kolei stan nietrzeźwości, to taki stan, w którym:

- 1) zawartość alkoholu we krwi przekracza 0,5 promila albo prowadzi do stężenia przekraczającego tę wartość lub
- 2) zawartość alkoholu w 1 dm³ wydychanego powietrza przekracza 0,25 mg albo prowadzi do stężenia przekraczającego tę wartość.

Popełnienie ww. czynu zabronionego nie wiąże się automatycznie z obowiązkiem orzeczenia bezwzględnej kary pozbawienia wolności, albowiem na podstawie art. 37a § 1 kodeksu karnego „jeżeli przestępstwo jest zagrożone tylko karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 8 lat, a wymierzona za nie kara pozbawienia wolności nie byłaby surowsza od roku, sąd może zamiast tej kary orzec karę ograniczenia wolności nie niższą od 4 miesięcy albo grzywnę nie niższą od 150 stawek dziennych, w szczególności jeżeli równocześnie orzeka środek karny, środek kompensacyjny lub przepadek.”. Zatem zamiast kary pozbawienia wolności, sąd ma możliwość orzeczenia kary grzywny lub ograniczenia wolności.

W przypadku skazania za czyn z art. 178a § kodeksu karnego kierowca musi się liczyć z dwoma poważnymi konsekwencjami (poza ww. karami). Sąd w takim przypadku jest zobowiązany do orzeczenia środka karnego polegającego na zakazie prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres nie krótszy niż 3 lata. Kolejnym obowiązkowym środkiem karnym jest świadczenie pieniężne na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości co najmniej 5000 złotych.

W roku 2023 nastąpiła zmiana kodeksu karnego, w myśl której ustawodawca wprowadził możliwość przepadku pojazdu nietrzeźwego kierowcy, a więc jego utraty. Aby został orzeczony przepadek, zawartość alkoholu w organizmie sprawcy przestępstwa z art. 178a § 1 kodeksu

karnego musi być wyższa niż 1,5 promila we krwi lub 0,75 mg/dm³ w wydychanym powietrzu, albo musi prowadzić do stężenia przekraczającego te wartości. Niezależnie od tego, w stosunku do sprawcy przestępstwa z art. 178a § 1, sąd może odstąpić od orzeczenia przepadku, jeżeli zachodzi wyjątkowy wypadek uzasadniony szczególnymi okolicznościami. Co istotne, kierowca pojazdu może ponieść konsekwencje nawet, jeżeli pojazd, którym się poruszał, nie należał do niego. W takim wypadku jeżeli w czasie popełnienia przestępstwa pojazd nie stanowił wyłącznej własności sprawcy albo po popełnieniu przestępstwa sprawca zbył, darował lub ukrył podlegający przepadkowi pojazd, orzeka się przepadek równowartości pojazdu. Nietrzeźwy kierowca musi wówczas uiścić równowartość pojazdu. Zarówno przepadek pojazdu, jak i jego równowartości stanowią mocno dolegliwe skutki dla sprawców. Być może z tego powodu zanotowano spadek popełnianych przestępstw.

Stan prawny na: lipiec 2025 r.